

Jataí (*Tetragonisca angustula*)

De meeste angelloze bijen zijn heel kieskeurig wanneer het gaat om het kiezen van een nestplaats. Maar deze miniatuur-bij, *Tetragonisca angustula*, is dat niet. Als een soort onkruid kunnen ze op de gekste plekken opduiken. Ze maken gebruik van holtes in de grond, in tuinmuurtjes, in ver-

open. Als het nest niet werd gestoord is de ingang een lange buis, soms tot wel 30 cm lang.

In de ingang zitten wat wachtbijen, maar er is ook altijd een aantal wachtbijen dat, met de kop naar de ingang gericht, voor het nest vliegen, haast zo stabiel op één plek blijvend

De kolonie kan bestaan uit 2000-5000 individuen. De bijen zijn niet agressief, maar kunnen wel bijten. Dat voelt bij zulke kleine bijtjes als kriebelen, maar bij grotere aantallen wordt dat toch wel wat irritant. Wie wat ervaring heeft met deze bij kan er gemakkelijk mee omgaan en het is in Zuid-Amerika dan ook een van de meest populaire soorten om bij huis te houden. Het kleine beetje honing dat van deze soort kan worden gewonnen is erg gewild en staat, van Mexico tot Zuid-Brazilië, bekend als een middel tegen oogontstekingen.

Wanneer er in de kolonie een jonge, nog onbevuchte koningin aanwezig is, komen de mannetjes van kolonies in de buurt erop af. Ze vliegen in grote aantallen voor de nestingang of rusten met honderden daar vlakbij. Komt de koningin naar buiten, dan stort een aantal van deze mannetjes zich op haar. Er is er eentje die met haar zal paren, misschien nog een tweede, maar meer niet; dus er is flinke concurrentie. Na de paring keert de koningin terug in haar volkje.

Zwermen doen de angelloze bijen heel anders dan de honingbijen. Als een kolonie groot is en de nestholte geheel vult, gaan speurbijen op zoek naar een nieuwe nestplaats. Is die gevonden, dan wordt er in een reeks van dagen bouw materiaal vanuit het oude nest naartoe gevlogen en er wordt een voedselvoorraad naartoe gebracht. Pas dan gaat een jonge koningin met een flink aantal werksters mee naar de nieuwe plek, maar de band met het oude nest blijft nog enige weken in stand. In het oude nest blijft de oude, leggende koningin. Zij is te zwaar geworden om nog te kunnen vliegen.

Als ze te oud is, wordt ze vervangen. Er zijn altijd wel jonge koninginnen in de kolonie, die prinsessen worden genoemd. Sommigen vliegen uit en kunnen in een andere kolonie terecht komen. Maar de meeste prinsessen worden na enige tijd door de werksters opgeruimd, dat wil zeggen in stukken getrokken!



illustratie B. Wieringa

laten mierennesten en zo meer. Deze tekening is gemaakt naar een nest onder een stoepje bij de voordeur. De nesten hebben een heel artistieke nestingang. De tunnel die naar buiten steekt is van ragfijne witte was gemaakt, met kleine openingetjes, als was het van kant. Tegen de avond wordt de opening dichtgemaakt en 's morgens maken de bijen het weer

als zweefvliegen. Ze maken het een vliengende rover moeilijker bij de ingang van het nest te komen. Met hun ranke lijfjes lijken het ballerina's. Op het eerste gezicht denk je namelijk niet aan bijen, ze hebben een lang, slank lichaam dat wel wat weg heeft van onze steekmuggen. Maar angelloze bijen steken niet, hun angelapparaat is tot een minuscuul dingetje gereduceerd.